

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра соціології та психології

Факультет № 6

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО»

обов'язкових компонент третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
освітньо-наукової програми

за спеціальністю **011 «Освітні, педагогічні науки»**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник: завідувач кафедри педагогіки та психології, доктор педагогічних наук, професор Олена ФЕДОРЕНКО.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Вікторія БУДЯНСЬКА**;
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 7	01 Освіта (шифр галузі) (назва галузі знань) 011 Освітні, педагогічні науки (код спеціальності) (назва спеціальності) Доктор філософії (назва СВО)	Навчальний курс 1 Семестр 2 Види контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – 20; Семінарські заняття – 24; Самостійна робота – 46; Індивідуальні завдання: Реферати - 0		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача ЗВО» є отримання здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є формування системи педагогічних знань про феномен «педагогічна майстерність» як комплексу характеристик особистості викладача; створити умови, наближені до практичної професійної педагогічної діяльності.

Завдання курсу полягають в оволодінні здобувачами освіти знаннями з питань педагогічної майстерності викладача у закладі вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки з навчальними дисциплінами «Історія педагогіки», «Педагогіка та психологія вищої школи».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- сутність педагогічної діяльності;
- педагогічну майстерність;
- педагогічну техніку;
- акторську педагогічну майстерність;
- майстерність педагогічного спілкування;
- мовлення педагога;
- педагогічна взаємодія.

На основі одержаних знань слухачі магістратури повинні **вміти:**

- використовувати технології формування готовності майбутнього педагога до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності;
- застосовувати систему особистісно-зорієнтованого навчання;
- використовувати технології формування та розвитку особистості студента; з'ясовувати роль інноваційних процесів у подоланні кризи сучасної освіти;
- використовувати елементи акторської майстерності у професійній діяльності;

- розвивати та саморозвивати психолого-педагогічні якості;
- підвищувати творчу активність;
- цілеспрямовано опрацьовувати наукову психолого-педагогічну джерельну базу;
- добирати приклади педагогічних ситуацій, формулювати та моделювати педагогічні ситуації, розв’язувати їх;
- встановлювати психолого-педагогічний контакт зі студентським (курсантським) та педагогічним колективом;
- користуватися прийомами педагогічної взаємодії.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни

Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні компетентності (фахові)	Здатність розв’язувати комплексні завдання та проблеми у галузі освітньої, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає проведення власних наукових досліджень та/або реалізацію інновацій і характеризується актуальністю, науковою новизною і практичною значущістю.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність виявляти об’єктивні закономірності навчання, виховання і розвитку предметної діяльності особистості як основного джерела її соціального формування і виховання.</p> <p>ЗК2. Здатність моделювати діяльність на основі педагогічної етики, організовувати ефективні комунікативні процеси у педагогічній діяльності українською та іноземною мовами.</p> <p>ЗК3. Здатність проведення наукових і прикладних досліджень на професійному рівні; здатність до професійно-педагогічної діагностики та самодіагностики.</p> <p>ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, аналізувати та систематизувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.</p> <p>ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).</p> <p>ЗК6. Здатність управляти різнобічною комунікацією, усвідомлювати потреби постійного особистісного й професійного самовдосконалення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно здійснювати комунікацію з колегами та здобувачами з питань вирішення наукових проблем освітньої галузі щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів.</p>
Фахові компетентності (ФК) (спеціальні)	<p>СК4. Здатність до організації освітнього процесу та науково-дослідницької діяльності з використанням сучасних педагогічних технологій</p> <p>СК6. Здатність ефективно здійснювати функції</p>

	<p>(навчальну, виховну, дослідницьку, організаційну) викладача ЗВО на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК9. Здатність демонструвати розвиток складових (комунікативної, управлінської та ін.) професійної компетентності як викладача закладу вищої освіти.</p> <p>СК10. Здатність брати участь у критичному діалозі, у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати власну позицію.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН 1 Знання теоретико-методологічних основ та категоріального апарату професійної педагогіки.</p> <p>ПРН 9 Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про професійну діяльність, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>ПРН 10 Застосовувати зарубіжні джерела при виконанні завдань науково-дослідної роботи, висловлюватися професійною іноземною мовою, як усно, так і письмово.</p> <p>ПРН 11 Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 12 Визначати методологію наукового дослідження.</p> <p>ПРН 14 Розробляти науково-методичне забезпечення процесу впровадження принципів і ідей передового зарубіжного досвіду.</p> <p>ПРН 15 Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН 16 Уміння спілкуватись діловою науковою та професійною мовою, застосовувати різні стилі мовлення, методи і прийоми спілкування, демонструвати широкий науковий та професійний словниковий запас.</p> <p>ПРН 17 Уміння застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій.</p> <p>ПРН 18 Уміння використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів, для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах.</p> <p>ПРН 19 Здатність самостійно проводити наукові дослідження та приймати рішення, формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.</p> <p>ПРН 20 Здатність тлумачити та розкривати основні</p>

	<p>поняття права інтелектуальної власності, аргументовано відстоювати власну позицію.</p> <p>ПРН 21 Здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p> <p>ПРН 22 Здатність відповідально ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягти поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.</p>
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ».

Сутність педагогічної діяльності, її специфіка та особливості. зміст та структура педагогічної діяльності. об'єкти і суб'єкти педагогічної діяльності. види педагогічної діяльності (викладання, виховна робота, науково-дослідницька, методична, самоосвіта, професійне самовиховання). гуманістичний, колективний і творчий характер педагогічної праці. позитивні і негативні сторони педагогічної діяльності. функції педагогічної діяльності (навчальна, виховна, розвивальна, організаційна, комунікативна, інформаційна, діагностична, прогностична та ін.)

ТЕМА № 2. «ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ».

Сучасні вимоги до особистості педагога. Мотиви педагогічної діяльності. Професійна спрямованість викладача. Професійно важливі якості викладача (домінантні, периферійні, негативні, професійно недопустимі). Педагогічні вміння та педагогічні здібності викладача. Поняття професійної компетентності викладача, її структура. Педагогічна майстерність педагога, її компоненти. Професіоналізм, педагогічна творчість, педагогічне новаторство.

ТЕМА № 3. «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ».

Елементи педагогічної майстерності (гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка). Педагогічна техніка викладача як складова його майстерності. Педагогічна ситуація. Педагогічна задача. Етапи розв'язання педагогічної задачі. Принципи удосконалення педагогічної майстерності. Рівні педагогічної майстерності викладача.

ТЕМА № 4. «ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА».

Спілкування як основа педагогічної діяльності. Поняття про спілкування і комунікацію. Сторони і види спілкування. Компоненти вміння спілкуватися (комунікабельність, соціальна спорідненість, альтруїстичні тенденції).

Педагогічне спілкування: функції, види, структура. Ознаки педагогічного спілкування. Структура процесу педагогічного спілкування. Стиль педагогічного спілкування. Мистецтво педагогічного спілкування.

ТЕМА № 5. «МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАСІБ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ».

Мовлення і комунікативна поведінка викладача. Професійні особливості мовленнєвої діяльності викладача. Монолог і діалог у професійній діяльності викладача. Поняття про комунікативну поведінку викладача. Чинники, які визначають педагогічну ефективність мовлення викладача. Функції мовлення викладача у взаємодії зі студентами. Особливості мовлення викладача. Шляхи вдосконалення мовлення викладача. Поняття про комунікативну та мовну компетентність викладача.

ТЕМА № 6. «ЕЛЕМЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛЕКЦІЇ».

Академічна лекція як основна форма організації занять у ЗВО. Основні функції лекції (освітня, виховна, розвивальна) та додаткові (інформаційна, стимулююча, орієнтувальна, пояснювальна, переконувальна та ін.). Структура лекції. Дидактичні завдання лекції. Вимоги до викладання лекції. Види лекцій (бінарні, лекції-діалоги, проблемні, лекції-конференції, лекції із раніше запланованими помилками та ін.). Переваги і недоліки лекції як форми проведення занять.

ТЕМА № 7. «ЕЛЕМЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО».

Особливості проведення семінарських, практичних, лабораторних занять. Завдання, функції та структура семінарських занять. Типи семінарських занять. Особливості проведення і підготовки викладача до практичних занять. Методи, які використовують при проведенні практичних занять. Методичні особливості їх проведення. Дидактичні особливості проведення лабораторних занять. Структура лабораторних занять. Ділова гра, дидактичні особливості її реалізації в освітньому процесі. Поняття про тренінг. Види тренінгів.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Основи педагогічної діяльності.	10	2	2			6	екзамен
Тема № 2: Вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти.	12	2	4			6	
Тема № 3: Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти.	14	4	4			6	
Тема № 4: Професійне спілкування у діяльності викладача.	14	4	4			6	
Тема № 5: Мовлення викладача як засіб педагогічної праці.	16	4	4			8	
Тема № 6: Елементи педагогічної майстерності при проведенні лекції.	14	2	4			8	
Тема № 7: Елементи педагогічної майстерності викладача в освітньому процесі ЗВО.	10	2	2			6	
Всього за семестр	90	20	24			46	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Основи педагогічної діяльності.	Основна: 1, 2
	<u>Дайте відповіді на питання:</u> 1. Суспільна значущість професії вчителя, його функції. 2. Виникнення та становлення педагогічної професії. 3. Поняття педагогічної діяльності, її структура. – 4. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність. 5. Розповідь вчителя як модель педагогічної діяльності	Допоміжна: 1, 2, 5
	Тема № 2. Вимоги до особистості викладача закладу вищої освіти.	Основна: 4, 5
	– Поняття педагогічної майстерності. – Елементи педагогічної майстерності. – Педагогічна ситуація та педагогічна задача. – Професійна компетентність учителя – . Компоненти та способи її формування. – . Педагогічна культура вчителя.	Допоміжна: 2,3,5
	Тема № 3. Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти.	Основна: 2, 3
	<u>Дайте відповіді на питання:</u> 1. Поняття педагогічної техніки. 2. Внутрішня техніка вчителя (формування вмінь психотехніки, уяви майбутнього вчителя, оцінка своїх емоцій та управління ними, аналіз і управління фізичним станом свого організму). 3. Зовнішня техніка вчителя (культура зовнішнього вигляду вчителя, мімічна й пантомімічна виразність учителя).	Допоміжна: 1,3,4
	Тема № 4. Професійне спілкування у діяльності викладача.	Основна: 3, 5
	<u>Дайте відповіді на питання:</u> – Мовлення і комунікативна поведінка вчителя. – Функції мовлення вчителя у взаємодії з учнями. – Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього вчителя.	Допоміжна: 1,3,5
	Тема № 5. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці.	Основна: 3, 5
	<u>Дайте відповіді на питання:</u> – Особливості образного мислення. – Спільне і відмінне в театральному та педагогічному мистецтві. – Педагогічна та акторська дія. – Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання.	Допоміжна: 2,3,5
	Тема № 6. Елементи педагогічної майстерності при проведенні лекції.	Основна: 3, 5
	<u>Дайте відповіді на питання:</u> – Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. – Уява і увага учителя. – Способи комунікативного впливу: переконування і навіювання. – Технологія організації педагогічної взаємодії.	Допоміжна: 2,4,5

	Тема № 7. Елементи педагогічної майстерності викладача в освітньому процесі ЗВО.	Основна: 3, 5
	<u>Дайте відповідь на питання:</u> – Особливості проведення семінарських, практичних, лабораторних занять. – Типи семінарських занять. – Ділова гра. – Поняття про тренінг. – Види тренінгів.	Допоміжна: 1,2,4

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Феномен педагогічної майстерності у сучасній психолого-педагогічній науці.
2. Динаміка функцій педагога в сучасному навчально-виховному процесі.
3. Феномен педагогічного керівництва: теорія і практика.
4. Мотивація професійної діяльності сучасного педагога.
5. Діяльність учителя (викладача) як творчий процес.
6. Професійна ідентифікація особистості вчителя.
7. Ідеал учителя на сучасному етапі розвитку освіти.
8. Професійне самовиховання вчителя: сутність, шляхи і способи реалізації.
9. Педагогічний імідж як інструмент розв'язання педагогом професійних завдань.
10. Професійна компетентність викладача ЗВО.
11. Особливості педагогічної та акторської дії.
12. Професійно значущі якості педагога в організації ефективної взаємодії із студентами.
13. Особливості професійного мислення викладача ЗВО.
14. Шляхи розвитку педагогічної спостережливості.
15. Техніка мовлення викладача як засіб розв'язання педагогічних завдань.
16. Засоби керування вчителем психічним самопочуттям.
17. Особливості педагогічної рефлексії педагога.
18. Феномен професійної деформації особистості вчителя: причини, шляхи подолання.
19. Чинники атракції у взаємодії викладача із студентами.
20. Педагогічна дія у вимірах театральної педагогіки.
21. Критерії педагогічної майстерності сучасного викладача.
22. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.
23. Порівняльна характеристика стилів спілкування педагога.
24. Дослідження впливу стилів спілкування педагогів на ставлення студентів до навчання.
25. Способи саморегуляції педагога в професійному спілкуванні.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3. Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

При проведенні семінарських занять використовувалися **методи**:

- метод вправ;
- проблемний,
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Виникнення і становлення педагогічної професії.
2. Суть педагогічної діяльності, її специфіка та особливості.
3. Структура педагогічної діяльності.
4. Функції педагогічної діяльності.
5. Сучасні вимоги до особистості педагога.
6. Педагогічне покликання і педагогічні здібності.
7. Професійна компетентність учителя, її структура.
8. Педагогічна майстерність педагога, її компоненти.
9. Спілкування як основа педагогічної діяльності.
10. Педагогічне спілкування, його функції, види, структура.
11. Стиль педагогічного спілкування.
12. Мистецтво педагогічного спілкування.
13. Мовлення і комунікативна поведінка викладача.
14. Функції мовлення викладача у взаємодії із студентами.
15. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно»,

«незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт 10.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт 10, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - 50

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання

підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
75 – 81		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно (“зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: навч. посіб. Харків: ТИТУЛ, 2006. 176 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник побудований за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів аспірантури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. Педагогічна майстерність: підручник / І.А. Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; Київ : Вища школа, 2004. 422 с.
4. Педагогічна майстерність: хрестоматія: навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища школа, 2006. 606 с.
5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. /уклад. Федоренко О.І., Тюріна В.О., Гіренко С.П., Червоний П.Д. та ін.; за ред. О.І.Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020 240 с.

Додаткова

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 468 с.
2. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : підручник. Київ : Каравела, 2008. 352 с.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/stru>
5. Рубан О.М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Кіровоград : Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. 110 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>
10. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>